Prima instanță: Judecătoria *****, sediul Centru judecător: D. Șușchevici
Dosarul nr. 2a-1580/24
2-23163901-02-2a-17042024

D E C I Z I E
Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel *****

04 decembrie 2024
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Ana Panov
Judecători Natalia Mămăligă și Ala Malîi
Grefier Danu Blanovschi

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Stoinov Ivan împotriva hotărârii Judecătoriei *****, sediul Centru din 26 februarie 2024, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Stoinov Ivan către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral, -

c o n s t a t ă:

Poziția reclamantului.

La data de 17 noiembrie 2023, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor a fost repartizată în mod aleatoriu cererea de chemare în judecată depusă de Stoinov Ivan către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că prin ordonanța procurorului în Procuratura sectorului Centru mun. ***** – Rutcovschi Tatiana din 15 martie 2011, reclamantul a fost pus sub învinuire pe cauza penală nr. *****, încriminându-i comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 alin. (2) lit. e) Cod Penal și s-a aplicat în privința sa măsura preventive-obligarea de a nu părăsi țara.

Pe parcursul lunilor iunie 2011-ianuarie 2013, reclamantul nu a participat la vreo acțiune de urmărire penală. Prin ordonanța procurorului în procuratura sect. Centru Nadejda Agatii din 23 ianuarie 2013 în temeiul art. 52 alin. (1) pct. 1, art. 285 CPP s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală al reclamantului pe faptul

comiterii de către Stoinov Ivan al infracțiunii prevăzute de art.152 alin. (2) lit. e) și art. 155 Cod Penal.

Menționează că, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a reclamantului în cauza penală nr. ***** la Cod de procedură penală al RM, fiind recunoscută legală prin ordonanța procurorului Interimar al sectorului Centru, mun. ***** din 28 august 2013. Ulterior, actele procurorului au trecut controlul legalității potrivit art. 313 Cod de procedură penală al RM și în acest sens a fost emisă încheierea judecătorului de instrucție prin care s-au menținut actele emise de procuror. Ulterior, prin ordonanța prim-adjunctului Procurorului General din 24 septembrie 2013 s-a dispus anularea ordonanței de suspendare a urmăririi penale din 23 ianuarie 2013, cu reluarea urmăririi penale, anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penale a Lilianei Mocanu și Mocanu Stela din 21 ianuarie 2013.

Indică că, la data de 25 februarie 2015 în Judecătoria Centru mun. ***** a parvenit pentru examinarea în fond cauza penală în privința reclamantului Stoinov Ivan, fiindu-i atribuit nr.1-53/2017. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. ***** din 19 ianuarie 2016 Stoinov Ivan Vasile, Mocanu Liliana Ilie și Mocanu Stela Ilie au fost achitați în acuzarea adusă în baza art. 152 alin. (2) lit. e) Cod Penal, din motivul neconstatării existenței infracțiunii, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea civilă înaintată de Balagura Marcel. Prin decizia Curții de Apel ***** din 12 decembrie 2016 s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care sa recunoscut vinovat Stoinov Ivan, iar Mocanu Liliana și Mocanu Stela au fost achitate în acuzarea adusă în baza art.152 alin.(2) lit.e) Cod Penal, din motivul neconstatării existenței infracțiunii.

Prin decizia Curții de Apel ***** din 21 februarie 2020 s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-au recunoscut vinovați Stoinov Ivan Vasile, Mocanu Liliana Ilie și Mocanu Stela Ilie în baza art. 152 alin. (2) lit. c) Cod Penal al RM și s-au liberat de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Mai invocă că, prin decizia Curții de Apel ***** din 21 februarie 2020 s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-au recunoscut vinovați Stoinov Ivan Vasile, Mocanu Liliana Ilie și Mocanu Stela Ilie în baza art.152 alin. (2) lit.c) Cod Penal al RM și s-au liberat de executarea pedepsei penale în legătura intervenirea amnistiei. Decizia a fost contestată cu recurs ordinar, iar la 19 aprilie 2023 apărătorul Serghei Mocanu în calitate de reprezentant al inculpatului Stoinov Ivan a depus o cerere de accelerare a examinării recursului ordinar, care nu a fost examinată potrivit prevederilor CPP. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2023 s-a respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de apărător în numele inculpaților.

Consideră că dreptul reclamantului la exercitarea urmăririi penale și examinarea cauzei penale într-un termen rezonabil a fost încălcat prin durata

excesivă a procesului de peste 12 ani și solicită constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil a procesului penal și încasarea prejudiciului moral în sumă de 20000 euro.

Poziția instanței de fond.

Prin hotărârea Judecătoriei *****, sediul Centru din 26 februarie 2024, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Stoinov Ivan către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea soluției sale instanța de fond a reținut, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare şi cu termenii prevăzuţi de legislaţia procesual penală, fiind stabiliţi în vederea asigurării desfăşurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului procesual penal, cum ar fi: principiul principiul contradictorialităţii şi egalităţii în drepturi a participanţilor la proces, reglementări prevăzute, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părţii la un proces echitabil.

Astfel, în cadrul tuturor instanțelor de judecată, examinarea cauzei în privința reclamantului Stoinov Ivan a avut loc timp de 2 ani și 11 luni și 26 zile, însă datorită neprezentării sistematice unor inculpați, a apărătorului reclamantului, formularea cererilor de amânare, lipsa neîntemeiată a altor participanți la proces de la ședințele de judecată, în conformitate cu jurisprudența CtEDO instanța de judecată deduce din perioada luată în calcul perioada declarării stării de urgență pe întreg teritoriul RM, îmbolnăvirea judecătorului ca motiv obiectiv și acel interval de timp în care părţile au contribuit, sub diferite forme, la prelungirea duratei procedurii, și constată că instanțele judecătorești au respectat cu strictețe dreptul părților litigioase la examinare în termen rezonabil a cauzei, iar din comportamentul participanților la proces, se denotă o lipsă de diligență.

Referitor la cerința reclamantului cu privire la repararea prejudiciului moral, aceasta de asemenea a fost respinsă, deoarece constituie pretenție complimentară celei principale de încălcare a termenului rezonabil.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 06 martie 2024, avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Stoinov Ivan a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei *****, sediul Centru din 26 februarie 2024, solicitând casarea integrală a hotărârii contestate, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă în sensul formulat.

La data de 17 aprilie 2024, prin intermediul programului PIGD, cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Stoinov Ivan către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral, a fost repartizat judecătorului, pentru examinare în ordine de apel (f.d. 90).

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel ***** din 30 aprilie 2024, nu s-a dat curs cererii de apel declarate de reprezentantul apelantului Stoinov Ivan avocatul Mocanu Serghei, din motivul necorespunderii acestora prevederilor art. art. 364 şi 365 Cod de procedură civilă, fiind acordat părții apelante termen, pentru a prezenta cererea de apel întocmită conform cerințelor legale. Concomitent s-a explicat, că în caz dacă nu vor fi lichidate neajunsurile indicate în încheiere în termenul acordat, cererea de apel nu va fi considerată depuse și împreună cu actele anexate va fi restituită.

În interiorul termenului acordat de instanța de apel, reprezentantul apelantului Stoinov Ivan avocatul Mocanu Serghei, a lichidat neajunsurile indicate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel. În consecință, prin încheierea Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel ***** din 27 iunie 2024, s-a acceptat pentru examinare cererea de apel declarată de reprezentantul apelantului Stoinov Ivan avocatul Mocanu Serghei, fiind intentată procedura în apel.

În motivarea apelului partea a invocat aceleași motive de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată menționând că, examinarea cererii de chemare în judecată s-a făcut injust, instanța în mod greșit a pronunțat soluția, apreciind eronat materialul probatoriu și a normelor de drept material, iar examinarea cauzei nu s-a făcut în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil.

A mai indicat partea apelantă că, instanța de fond nu a pătruns în esența pricinii deduse judecății, nu a elucidat și nu a constatat pe deplin circumstanțele importante pentru justa soluționare a pricinii, a plasat selectiv constatările din raportul întocmit de pârâți, s-a lăsat dusă în eroare, a determinat incorect sarcina probațiunii, a soluționat chestiunile de fapt în mod unilateral favorizând poziția pârâților, a aplicat în mod eronat legea și a emis un verdict care contravine practicii judiciare.

Consideră partea apelantă că în conexiunea celor relatate, reieşind din perioada desfăşurării urmăririi şi judecării de aproximativ 10 ani, de atitudinea părţilor, de complexitatea, precum şi miza (interesul) pentru reclamant se conchide că cerinţa cu privire la constatarea încălcării dreptului reclamantului la un termen rezonabil al procesului prevăzut de articolul 6 § 1 al Convenţiei, nu a fost respectată, aspect care generează constatarea acestei încălcări.

Astfel, instanţa de fond în hotărîrea atacată a omis să elucideze pe deplin circumstanţele cauzei şi în special să dea o evaluare cumulativă a celor 3 criterii principale de determinare a duratei rezonabile: natura şi complexitatea cazului, comportamentul reclamantului, comportamentul autorităţilor, în lunima jurisprudenţei CEDO (a se vedea: 3 Pretto şi alţii v. Italia, §§30-37), fapt care a dus la o interpretare eronată a Legii nr. 87/2011 şi a noţiunii de „termen rezonabil” din conţinutul art. 6 paragraf 1 CEDO.

Reprezentantul apelantului Stoianov Ivan avocatul Mocanu Sergei în ședința instanței de apel a solicitat admiterea cererii de apel în sensul declarat, reiterînd motivele de fapt și de drept indicate în acesta.

Reprezentantul părții intimate Ministerul Justiției, nu s-a prezentat, fiind legal citat. În asemenea circumstanțe, Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Audiind participantul prezent la proces, analizând, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces şi a materialelor din dosar în coroborare cu cadrul legal pertinent aplicabil, Colegiul consideră apelul drept unul neîntemeiat şi care urmează a fi respins, din următoarele motive.

Termenul de declarare a apelului.

Potrivit art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile calculat din data pronunţării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

După cum a fost indicat mai sus, avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Stoinov Ivan, a depus cererea de apel la data de 06 martie 2024, contestând hotărârea Judecătoriei ***** /sediul Centru/, dispozitivul căruia a fost pronunțat la 26 februarie 2024. Astfel se constată, că apelul a fost declarat în interiorul termenului acordat de Lege.

Cadrul legal pertinent aplicabil speței.

În conformitate cu art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă statuează, că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

Totodată, sarcina instanţei de apel derivă, reieşind din dispoziţiile art. 373 Cod de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul

cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

De asemenea, în limitele apelului dedus judecării, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanţe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres obligă instanţa de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor instanței de apel, ultima are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare (Hirro Balani contra Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis contra Greciei nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar art. 4 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti stipulează, că la examinarea pricinilor de acest gen sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Articolul 5 alin. (1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru aşi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Totodată, prevederile art. 2 alin. (1) şi (2) a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, potrivit cărora orice persoană fizică sau juridică

ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

În conformitate cu art. 20 alin. (1) şi alin. (2) Cod de procedură penală, urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile. Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluţionare a cauzei penale sunt: 1) complexitatea cazului; 2) comportamentul participanţilor la proces; 3) conduita organului de urmărire penală şi a instanţei de judecată; 3^1) importanţa procesului pentru cel interesat;

Iar aliniatul (4) al aceluiaş articol statuează că respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanţa respectivă.

În corespundere cu alin. (3) și alin .(4) al art. 2 a Legii nr. 87/2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

În conformitate cu prevederile art. 20 alin.(1), (2), (4) din Codul de procedură penală, urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile. Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluţionare a cauzei penale sunt: complexitatea cazului; comportamentul participanţilor la proces; conduita organului de urmărire penală şi a instanţei de judecată; importanţa procesului pentru cel interesat; vârsta de până la 18 ani a victimei. Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanţa respectivă.

În conformitate cu art.1 din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti. Aplicarea şi interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului. Deși legea nu prevede un

termen expres de examinare a cauzei, se conchide că art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 garantează examinarea cauzei într-un termen rezonabil și nu într-un termen stabilit de lege, însă fără a limita drepturile participanților la proces, prevăzute de art.6 din Convenţia Europeană. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că durata rezonabilă a unei proceduri trebuie apreciată în funcţie de circumstanţele cauzei şi cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea afacerii, comportamentul reclamantului şi al autorităţilor competente, precum şi miza litigiului pentru cel interesat.

La fel, Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale la art. 6§1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public şi într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent şi imparţial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptată împotriva sa.

Respectiv, cerinţa ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretenţiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităţilor competente şi al părţilor, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanţei precum şi exercitarea căilor de atac.

Starea de fapt și circumstanțele pricinii. Aprecierea instanței de apel.

După cum rezultă din materialele cauzei, Stoinov Ivan, înaintând acțiunea în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a solicitat constatarea încălcării dreptului la un termen rezonabil de examinare a procesului prevăzut la art. 6§1 CEDO, încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul reclamantului a prejudiciului moral suportat în sumă de 20 000 euro, ca urmare a încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cu compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Fiind învestită cu judecarea cauzei, prima instanță a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanța de fond a conchis, că perioada de referinţă în speţa dată, nu depăşeşte limita rezonabilităţii, deoarece examinarea cauzei în privința reclamantului Stoinov Ivan a avut loc timp de 2 ani și 11 luni și 26 zile, însă datorită neprezentării sistematice unor inculpați, a apărătorului reclamantului, formularea cererilor de amânare, lipsa neîntemeiată a altor participanți la proces de la ședințele de judecată, în conformitate cu jurisprudența CtEDO instanța de judecată deduce din perioada luată în calcul perioada declarării stării de urgență pe întreg teritoriul RM, îmbolnăvirea judecătorului ca motiv obiectiv și acel interval de timp în care părţile au contribuit, sub diferite forme, la

prelungirea duratei procedurii, și constată că instanțele judecătorești au respectat cu strictețe dreptul părților litigioase la examinare în termen rezonabil a cauzei, iar din comportamentul participanților la proces, se denotă o lipsă de diligență, circumstanțe care nu pot fi imputate instanței de judecată.

Exprimându-și dezacordul cu hotărârea instanței de fond din 06 martie 2024, avocatul Mocanu Serghei în interesele lui Stoianov Ivan, a contestat-o cu apel invocând argumentele expuse mai sus.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, verificând legalitatea hotărârii contestate în raport cu materialele pricinii și cadrul legal pertinent, consideră hotărârea primei instanțe întemeiată și legală, iar argumentele apelantului neîntemeiate, reieșind din următoarele.

Din materialele cauzei, s-a constatat că la data de 10 noiembrie 2010, de către organul de urmărire penală în privința reclamantului Stoinov Ivan a fost pornită urmărirea penală în baza art.152 alin.(2) lit. e) Cod Penal.

Prin ordonanța Procuraturii Centru mun. ***** din 15 martie 2011, reclamantul a fost pus sub învinuire pe cauza penală nr. *****, fiindu-i aplicată măsura preventivă obligarea de a nu părăsi țara, iar prin ordonanța Procuraturii Centru mun. ***** din 23.01.2013, reclamantul a fost scoasă de sub urmărire penală.

Ulterior, prin ordonanța din 24.09.2013 a prim-adjunctului Procurorului General s-a dispus anularea ordonanței din 21.01.2013 cu retragerea cauzei nr. ***** de la Procuratura Centru mun. ***** și transmiterea la Procuratura mun. *****, pentru exercitarea în continuare a urmăririi penale.

La data de 25.02.2015, cauza penală de învinuire a lui Stoinov Ivan, Mocanu Liliana și Mocanu Stela a fost înregistrată la Judecătoria Centru mun. *****.

Prin sentința din 19 ianuarie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. *****, Stoinov Ivan, Mocanu Liliana și Mocanu Stela, învinuiți de comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 alin.(2) lit.e) Cod penal, au fost achitați pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin decizia din 12 decembrie 2016 a Colegiului penal al Curţii de Apel *****, apelurile declarate de către procuror şi partea vătămată au fost admise parţial, fiind casată sentinţa şi pronunţată o nouă hotărâre, prin care Stoinov Ivan a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiuni prevăzute de art. 152 alin.(1) Cod penal, cu liberarea lui de pedeapsă în legătură cu expirarea termenului de prescripţie de tragere la răspundere penală prevăzut de art. 60 Cod penal. Prin decizia din 05 decembrie 2017 a Colegiului penal lărgit al Curţii Supreme de Justiție, recursurile au fost admise, casată total decizia și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. Instanţa de recurs a statuat că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor

invocate de partea acuzării în acest sens, limitându-se la o analiză generală, superficială a probelor, apreciindu-le selectiv.

Prin decizia din 21 februarie 2020 a Colegiului penal al Curţii de Apel *****, apelurile au fost admise, casată sentinţa și pronunțată o nouă hotărâre. Stoinov Ivan, Mocanu Liliana și Mocanu Stela au fost recunoscuţi vinovaţi de comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 alin. (2) lit. e) Cod penal și liberaţi de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală.

La fel s-a constatat că prin decizia din 02 martie 2021 a Colegiului penal lărgit al Curţii Supreme de Justiție, recursul ordinar al avocatului a fost respins ca inadmisibil, iar recursul ordinar al procurorului a fost admis, casată decizia în partea liberării inculpaților de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 21 septembrie 2022 a Colegiului penal al Curţii de Apel *****, apelurile declarate de către procuror şi partea vătămată au fost admise, fiind casată sentinţa şi pronunţată o nouă hotărâre, prin care Stoinov Ivan, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiuni prevăzute de art. 152 alin.(2) lit. e) Cod penal i s-a stabilit o pedeapsă de 5 ani închisoare.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2023, s-a decis inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Serghei Mocanu împotriva deciziei din 21 septembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel *****, în privința inculpaților Stoinov Ivan, Mocanu Liliana, Mocanu Stela, pe motiv că este vădit neîntemeiat (f.d.6-9). În motivarea acțiunii reclamantul a anexat: Decizia Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2023 (f.d.8-11); Ordonanța din 10 noiembrie 2010 (f.d.5); ordonanța din 16 martie 2011 (f.d.11); cererea de accelerare depusă la Curtea Supremă de Justiție în data de 19 aprilie 2023 (f.d.6-7).

Prin prezenta acțiune, reclamantul/apelant pretinde încălcarea dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil a procesului penal pentru perioada 10.11.2010-24.05.2023, de la data pornirii urmăririi penale până la data emiterii deciziei Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2023.

Mai mult, se constată că, pentru perioada 10.11.2010-28.10.2013 a fost deja examinată chestiunea cu privire la încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale date în privința reclamantului/apelant, fiind respinsă acțiunea, motiv pentru care instanţa de judecată în prezenta cauză urmează să determine modul de respectare a termenului rezonabil a examinare a cauzei penale în privinţa reclamantului/apelant Stoinov Ivan pentru perioada ulterioară.

Totodată, Colegiul reține că in instanța de apel, partea apelantă a solicitat constatarea încălcării subiectiv a lui Ivan Stoinov la efectuarea urmăririi penale și examinarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 1 - 129/2015 pentru perioada

28 octombrie 2013 - 24 mai 2023, și a încasa din contul bugetului de stat în beneficiu lui Ivan Stoianov cu titlu de prejudiciu moral suma de 20 000 EURO.

Reieșind din circumstanțele speței, se menționează că, odată identificată perioada de referință, aprecierea rezonabilității timpului procedurilor se face potrivit următoarelor criterii - miza pentru reclamant; comportamentul părţilor în proces şi complexitatea cauzei.

Complexitatea cauzei se apreciază după caz şi individual, ţinându-se cont de substanţa acuzaţiilor penale, necesitatea unui volum probatoriu, expertize, numărul de martori sau părţi în proces, ori elemente de extraneitate, existenţa altor proceduri paralele, etc.

Comportamentul părţilor include aprecierea comportamentului reclamantului şi autorităţilor. Se va aprecia bona/mala fides a tuturor părţilor implicate în proces, inclusiv existenţa unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea şedinţelor, planificarea unei ordini a şedinţelor cu pauze îndelungate; etc.

Miza (interesul) pentru reclamant relevă importanţa sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Spre deosebire de procedurile civile, în procedurile penale miza pentru reclamant va creşte din momentul în care acesta are aplicate măsuri preventive privative de libertate sau restrictive de libertate. În general, miza pentru reclamant în procedurile penale practic nu se pune în discuţie niciodată, din momentul în care reclamantul prin definiţie riscă o pedeapsă penală, respectiv importanţa soluţionării prompte a chestiunii pentru el este prezumată. La caz, reclamantul are calitate de parte vătămată și nu nu calitate de bănuit sau inculpat.

De asemenea, sub aspectul criteriului comportamentul părţilor prin lipsa părţii acuzării, chiar şi motivată prin implicarea în alte procese, va fi privit mereu cu rezerve şi nu va constitui o scuză dacă această lipsă a fost una excesivă. Evaluarea chestiunii cu privire la complexitatea cazului, de obicei, se estimează în raport cu caracterul şi gravitatea acuzaţiilor, capetelor de acuzaţii, valoarea şi calitatea probatorului acumulat şi necesar de a fi acumulat, existenţa sau lipsa unor expertize complexe, existenţa complicilor şi co-acuzaţilor, etc.

Astfel, cu privire la complexitatea cauzei intentate în privința reclamantului/apelant Stoinov Ivan, Colegiul consideră că instanța de fond corect a reținut că acest criteriu se evaluează în funcție de numărul componenților de infracțiuni investigate, persoanele implicate în procedură, cum ar fi inculpații și martorii, conexarea 3 cauze penale.

Respectiv, la caz, acuzarea a fost înaintată față de 4 persoane (Stoianov Ivan, Mocanu Liliana, Mocanu Stela și Pacicovschi Victoria), iar ulterior au fost învinuite 3 persoane (Stoianov Ivan, Mocanu Liliana, Mocanu Stela). Mai mult decît atît, că fapta imputabilă persoanelor învinuite face parte din categoria

infracțiunilor care aduc atingere integrității fizice a persoanei, respectiv judecarea acestui tip de infracțiuni înglobează în sine o analiză complexă a circumstanțelor în care a avut loc infracțiunea și consecințele asupra victimei, care implică un șir de expertize medico-legale.

Iar cu referire la comportamentul instanței de judecată și a părților, se reține raportul Judecătoriei mun. *****, potrivit căruia se atestă absența unora din inculpați de la ședințele de judecată din data de 18 martie 2015, pe motivul plecării sale peste hotare, fapt comunicat de către avocatul acesteia. Subsecvent, instanța de judecată notează că la ședința ulterioară, adică din data de 05 mai 2016 unii inculpați nu s-au prezentat în ședința de judecată, motivând absența sa prin faptul că au suferit o intervenție chirurgicală.

Mai mult, Colegiul reține ca întemeiată constatarea instanței de fond precum că, perioada de examinare a durat reieșind și din comportamentul reprezentantului reclamantului/apelant Stoianov Ivan, or, acesta a cauzat amânarea examinării cauzei în prima instanță cu 3 luni și 8 zile, cu 2 luni și 6 zile în instanța de apel și nu în ultimul rând, prin intermediilor pârghiilor legale a determinat tergiversarea cauzei cu înaintarea unor cereri a căror examinare în sine sunt de durată. În acest context, se atrage atenția că pe parcursul examinării cauzei penale au fost depuse mai multe cereri repetate, respinse de instanțele de judecată ca neîntemeiate, după cum urmează: cerere de numire a expertizei medico-legale repetate, depusă în şedinţa de judecată din 22.10.2019, respinsă ca neîntemeiată prin încheierea nr. la-281/2018 din aceeaşi dată; cerere formulată şi soluţionată în şedinţa din 22.10.2019 de audiere a martorilor, respinsă de instanţă, deoarece martorii au fost audiaţi în instanţa de fond; cerere de recuzare a judecătorului, depusă în şedinţa de judecată din 22.10.2019, care a fost respinsă prin încheierea nr. la-281/2019 din 30.10.2019, cauzând amânarea examinării cauzei pentru perioada 22.10.2019-31.01.2020 cererea de numire a expertizei medico-legale repetate, depusă la 31.10.2019, respinsă ca neîntemeiată prin încheierea nr. la-281/18 din 13.02.2020, cauzând tergiversarea examinării cauzei în apel pentru perioada 13.02.2020-21.02.2023; cerere de numire a expertizei judiciare medico-legale repetate depusă la 21.09.2022, respinsă prin încheierea instanţei de apel din aceeaşi dată. Conform raportului motivat, avocatul inculpaţilor Serghei Mocanu a cauzat amânarea examinării cauzei cu 11 luni şi 13 zile, pe motivul neprezentării la şedinţele de judecată din 24.04.2015, 07.03.2018, 24.09.2018, 22.02.2019, 14.03.2019 (cerere de amânare, motiv de boală), 11.06.2019, 02.07.2019 (cerere de amânare), 28.10.2019 (cerere de amânare), 08.09.2021 (cerere de amânare), 06.04.2022, 16.05.2022.

Astfel, reieșind din sinteză a termenului judecării cauzei la nivelul tuturor gradelor de jurisdicție, instanța de fond corect a constatat că a fost respectat întocmai, după cum urmează:

- urmărirea penală a durat 1 an 3 luni 5 zile;
- judecarea cauzei în instanța de fond a durat 8 luni și 18 zile;
- judecarea cauzei în instanța de apel a durat 1 lună și 3 zile;
- judecarea cauzei în instanța de recurs a durat 3 luni și 3 zile;
- judecarea cauzei în instanța de apel a durat 1 an și 8 luni;
- judecarea cauzei în instanța de recurs a durat 4 luni și 8 zile;
- judecarea cauzei în instanța de recurs în anulare a durat 26 zile;
- judecarea cauzei în instanța de apel a durat 1 lună și 12 zile;
- judecarea cauzei în instanța de recurs a durat 4 luni și 17 zile;
- judecarea cauzei în instanța de recurs în anulare a durat 4 luni și 10 zile, iar toate subsumate cuprind un interval de timp de 2 ani și 11 luni și 26 zile.

Suplimentar, Colegiul ține să menționeze că, pe parcursul examinării cauzei penale, atât reclamanta, cât și avocatul acesteia nu au făcut uz de drepturile sale prevăzute de lege și nu au înaintată nici o cerere de accelerare a urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei. Abia la 19 aprilie 2023, în adresa Curții Supreme de Justiție a fost depusă o cerere de accelerare a cauzei (f.d.6-7).

În acest sens, Colegiul reiterează că, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare şi cu termenii prevăzuţi de legislaţia processual penală, fiind stabiliţi în vederea asigurării desfăşurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului procesual penal, cum ar fi: principiul principiul contradictorialității şi egalităţii în drepturi a participanţilor la proces, reglementări prevăzute, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părţii la un proces echitabil.

De asemenea Colegiul conchide în speță, că termenul rezonabil de examinare a cauzei penale nu se reduce la durata anumită de examinare, termenul rezonabil urmând a fi determinat de conglomeratul tuturor circumstanțelor pricinii, descrise anterior de instanță. Or, după cum a fost indicat, celeritatea urmează a fi determinată pentru fiecare caz în parte, iar judecătorul, examinând procesele penale, în situația depășirii termenului prevăzut de lege, urmează să determine care aspecte și criterii sunt determinante în fiecare caz separat.

În acest context Completul de judecată accentuează, că în cadrul procedurilor penale instanța de judecată urmează, întâi de toate, să asigure învinuitului/inculpatului dreptul și posibilitatea de a se apăra cu utilizarea tuturor metodelor și modalităților legale posibile, pentru a evita riscul de a îngrădi dreptul persoanei acuzate de a beneficia de un proces corect, egal și echitabil.

Astfel, în cadrul procedurilor penale instanța de judecată, în cazul existenței riscului de a îngrădi dreptul persoanei acuzate la apărare, riscul de a-l priva de posibilitatea admirării probelor și de utilizare a tuturor căilor și metodelor legale pentru demonstrarea nevinovăției sale, în detrimentul asigurării termenului restrâns și asigurării respectării termenului rezonabil de examinare a cauzei, instanța este

obligată de a asigura dreptul acuzatului la un proces corect, echitabil și obiectiv, adică, primordial și prioritară este asigurarea dreptului la apărare și la un proces echitabil, chiar și existând riscul ca procedura să deruleze o perioadă mai îndelungată.

Cît privește comportamentul instanței de judecată Completul a reținut, că instanța a dat dovadă de o diligență corespunzătoare, or, odată ce participanţii procesului au cerut să dispună pe măsură de realizarea drepturilor lor procedurale prevăzute de Codul de procedură penală, iar instanța de judecată, deținând obligația pozitivă de a nu împiedica și respectiv de a crea condiții egale pentru toți participanții în proces pentru realizarea deplină a acestor drepturi, pornind de la respectarea principiului egalității armelor.

În acest sens Colegiul ține să accentueze, că garantarea și asigurarea dreptului la un proces echitabil, consfințit de art. 6 CEDO și art. 20 din Constituția R.Moldova, nu se limitează la examinarea în anumiți termeni a cauzelor, urmând a fi îndeplinite și alte exigențe, cum sunt legalitatea, disponibilitatea și egalitatea în drepturi a părților procesului, contradictorialitatea și, după caz, publicitatea procesului. Or, încălcarea respectivelor principii, doar pentru a asigura sau a obține examinarea cauzei și pronunțarea actului judecătoresc în limitele unui termen prevăzut de lege, va avea un impact mult mai grav și distructibil în sensul asigurării și garantării unui proces echitabil justițiabilului, deoarece simpla examinare a cauzei nu constituie în sine și nu garantează respectarea și îndeplinirea exigențelor impuse pentru procesul echitabil, examinarea fiind doar un element sau aspect al acestui proces.

Colegiul, în acest sens, face referire și la jurisprudența CtEDO, care a statuat că indiferent de aspectele particulare ale speţei deferite spre soluţionare, Curtea examinează durata termenului rezonabil în totalitatea acestuia, adică luând în considerare ansamblul procedurii litigioase în faţa tuturor instanţelor şi gradelor de jurisdicţie, pe când pretenţiile apelantului/reclamant Rudic Dumitru au ca obiect doar examinarea, cu depășirea termenului legal a procesului penal, partea oponentă demonstrând că examinarea îndelungată s-a datorat comportamentului părților. Corespunzător, în situația în care dispozițiile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 se fundamentează pe înaltele standarde recunoscute şi elaborate în cadrul Consiliului Europei, estimarea pretinsei încălcări a dreptului de a fi judecat într-un termen rezonabil implicând aplicabilitatea criteriilor speciale prevăzute de jurisprudenţa CEDO, adică, după cum a fost indicat anterior - complexitatea cauzei, conduita părţilor în proces, conduita autorităţilor naţionale competente şi importanţa cauzei și miza pentru cei interesaţi.

Respectiv, din probatoriul administrat de părți instanța nu a stabilit admiterea căror-va abateri, erori sau situații de stagnare și inacțiune admise de instanțele de judecată sesizate cu acțiunea formulată de Stoianov Ivan, iar termenul în care a fost

examinată cauza penală s-a datorat și a rezultat exclusiv din comportamentul părților.

În concluzie, în cadrul tuturor instanțelor de judecată, examinarea cauzei în privința reclamantului Stoinov Ivan a avut loc timp de 2 ani și 11 luni și 26 zile, însă datorită neprezentării sistematice unor inculpați, a apărătorului reclamantului, formularea cererilor de amânare, lipsa neîntemeiată a altor participanți la proces de la ședințele de judecată, în conformitate cu jurisprudența CtEDO instanța de judecată deduce din perioada luată în calcul perioada declarării stării de urgență pe întreg teritoriul RM, îmbolnăvirea judecătorului ca motiv obiectiv și acel interval de timp în care părţile au contribuit, sub diferite forme, la prelungirea duratei procedurii, și constată că instanțele judecătorești au respectat cu strictețe dreptul părților litigioase la examinare în termen rezonabil a cauzei, iar din comportamentul participanților la proces, se denotă o lipsă de diligență.

În final, Colegiul relevă și reiterează corectitudinea instanței de fond, care perfect legal a respins pretenția reclamantului/apelant Stoianov Ivan, de a fi constată încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei penale privind învinuirea lui Stoianov Ivan, învinuit în comiterea infracţiunilor prevăzute de articolele art.152 alin. (2) lit. e) și art. 155 Cod Penal, iar în cererea de apel ultimul nu a prezentat careva probe, motive și situații ce ar răsturna situația și ar fi determinate pentru a combate motivarea instanței de fond. Or, partea apelantă în cererea de apel a reiterat poziția și motivația sa din cererea de chemare în judecată, practic limitându-se la faptul încălcării de către prima instanță a termenului rezonabil, de examinare a cauzei penale.

Însă, după cum a indicat instanța de apel anterior, momentul numit nu este și nici nu poate fi unul suficient și determinant pentru a exista și, drept consecință, a constata încălcarea termenului rezonabil la examinarea a cauzei penale. Astfel, simplul fapt că reclamantul consideră că în cadrul procedurii judiciare anterioare a fost depășit, în lipsa unor temeiuri obiective, termenul rezonabil de examinare a cauzei penale nu echivalează automat și necondiționat cu existența unei astfel de încălcări admisă de instanțele naționale.

Subsecvent soluției de respingere a pretenției de bază, privind constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei penale, instanța de fond corect a decis respingerea și celorlalte pretenții, privind obligarea statului la plata despăgubirilor de ordin moral, pretins a fi suportată de către reclamantul/apelant în actuala pricină. Or, această pretenție derivă din pretenția principală și urmează aceiași soartă, ca și soarta pretenției de bază, adică respingerea acesteia, ca fiind neîntemeiate.

În concluzie, Colegiul atestă că instanța de fond corect a stabilit starea de fapt, corect a identificat și aplicat cadrul legal pertinent, adoptând în acest sens o hotărâre judecătorească întemeiată și conformă Legii. Drept consecință și, deoarece

argumentele apelantului sunt combătute integral prin concluziile indicate supra, instanţa de apel constatând că hotărârea contestată este legală şi întemeiată, Colegiul ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de avocatul Mocanu Serghei în interesele lui Stoianov Ivan şi a menține hotărârea instanței de fond.

În circumstanţele de fapt şi de drept descrise şi, deoarece concluziile și soluția primei instanţe sunt corecte, iar hotărârea adoptată cu respectarea normelor de drept material şi procedural, cu verificarea şi aprecierea probelor administrate în conformitate cu cerințele art. 130 Codul de procedură civilă, iar motivele indicate de apelant în cererea de apel sunt declarative, reducându-se doar la critica subiectivă a hotărârii contestate, Colegiul consideră apelul neîntemeiat şi care urmează a fi respins, cu menţinerea în vigoare a hotărârii pronunțate în actuala pricină.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ

d e c i d e:

Se respinge cererea de apel declarată de avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Stoinov Ivan.

Se menține hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Centru) din 26 februarie 2024, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Stoinov Ivan către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele ședinței, judecătorul — Ana Panov

Judecătorii — Natalia Mămăligă

Ala Malîi